

Een zoektocht
Mysterieuze
naar Spaans DNA
Kruisweg
verbeeld

Hans Hampsink

A R T N I K

Een zoektocht
Mysterieuze
naar Spaans DNA
Kruisweg
verbeeld

Een zoektocht
Mysterieuze
naar Spaans DNA
Kruisweg
verbeeld

Hans Hampsink

A R T N I K

Zonder de Rooms-Katholieke opvoeding van mijn ouders
was dit boek er wellicht nooit gekomen. Zij hadden ook niet kunnen bevroeden
dat dit boek het resultaat van hun opvoeding zou zijn. Het is maar goed dat dingen
niet altijd lopen zoals je gepland had, óf zoals voor je gepland was.
Dank Pa en Ma, mochten jullie van boven af meekijken.

*Voor mijn John:
dank voor jouw mentale ondersteuning en het kritisch meelesen.*

©2021 HANS HAMPSINK IN SAMENWERKING MET ARTNIK UITGAVEN

ISBN: 978-9490548-42-1

NUR: 653 FOTOBOEKEN

Hans Hampsing Fotografie, *Het onverwachte beeld geschoten*

hanshampsinkfotografie@gmail.com

Ontwerp en opmaak: Artnic *creatief in communicatie*

Druk: Printsupport4U

Voorwoord

Een fotoboek maken over de Semana Santa (de Goede Week) was niet mijn gedachte toen ik in het voorjaar van 2019 besloot een ticket te boeken naar Málaga. In deze periode ‘between jobs’ had ik bedacht iets te doen waar ik onder normale omstandigheden nooit aan toe zou komen. De indrukwekkende processies van grote groepen mensen, gekleed in tunieken die afschrikwekkend en bizar overkwamen, intrigeerden mij al lange tijd. Wat bezielde deze mensen, en waar kwam deze traditie uit voort?

Ik ben niet geheel onbekend met de Rooms-Katholieke cultuur. Opgegroeid in een katholiek gezin, lid van het plaatselijke jongenskoor van de Plechelmus Basiliek, fanatiek deelnemer aan het Oldenzaals carnaval: ik kon er echt wel over mee praten. Niet alleen dat. Zoals velen raakte ik echter los van de tradities en cultuur uit mijn jeugd, om het op latere leeftijd opnieuw te waarderen. Als een groot liefhebber van beeld, zowel op de gevoelige plaat als in de bioscoop, paste een bezoek van de Semana Santa precies in mijn plannen.

Op mijn eerste avond in Andalusië zit ik op een tribune naast de kathedraal van Córdoba met mijn toestel, een Canon 1200D, klaar in de aanslag. Het was overweldigend. Een groot altaar met grote beelden, voorstellende de veroordeling van Jezus door Pontius Pilates, trekt aan mij voorbij. Wanneer het duister invalt, komen de eerste processiegangers langs, grote fakkels dragend en gekleed in witte tunieken. De grote kruizen maken het dreigende plaatje compleet.

Naast de foto’s die ik maak op mijn camera stuur ik tussendoor snel wat shots via mijn mobiel naar Nederland: in 2022 horen je vrienden en geliefden

tenslotte te weten waar je zit en wat je doet! Dat heb ik geweten. De volgende dag las ik de reacties op mijn mobiel. Los van het feit dat men verrast reageerde op mijn verblijf in Andalusië, waren de negatieve en geïrriteerde reacties dominant. De vergelijking met de Ku Klux Klan voorop: waar was ik mee bezig??

Het is gelukkig goed gekomen met mijn vrienden. Sterker nog, nadat ik met meerderen de foto’s had gedeeld kwam de gedachte op dat ik het resultaat van deze week wilde delen. Dat resulteerde in o.a. een foto-expositie in het Deventer Wijnhuis in de herfst van 2019. Een prachtig vervolg hierop werd gepland in het voorjaar van 2020: een fototentoonstelling in het Heiligen Beelden Museum op de Kranenburg, gemeente Vorden. De opening zou vergezeld gaan van een opvoering van de ‘Via Crucis’ van Franz Liszt door muziek- en theaterkoor Encore uit Oldenzaal.

We zijn nu twee jaar verder en de opening van de expositie vindt plaats op Palmzondag 10 april 2022, Corona volente. De opvoering zal hopelijk in 2023 plaatsvinden. In de tussentijd is het idee ontstaan van een fotoboek. Een verhalend boek in 14 hoofdstukken. Immers: de kruisweg bestaat uit 14 stadiën.

Veel kijk- en leesplezier: het boek is met liefde en aandacht, maar ook met het nodige lijden gemaakt, zoals het past bij dit onderwerp.

Zwolle, maart 2022

Hans Hampsink

Inhoud

Voorwoord	6	VI De Semana Santa verbeeld	70
Inhoud	9	VII Bekeerlingen en Boetelingen	80
Semana Santa: Spaans DNA	10	VIII Veelvoud van Jezus	90
Semana Santa	16	IX ¡Viva la musica!	96
I De voorbereidingen	18	X Randverschijnselen en andere fascinaties	104
II Het draagaltaar weer naar binnen	32	XI Garanties voor de toekomst	110
III De Maria's van de Semana Santa	42	XII Oog voor detail	122
IV De Ku Klux Klan revisited?	50	XIII Bijzonder Beana	130
V De nachtelijke Madrugada	54	XIV Stille krachten	138

Semana Santa: Spaans DNA

“Geniet ervan!”

Tegenwoordig ontkom je er niet aan in de horeca: bij het uitserveren van het eten of het drankje krijg je de uitdrukkelijke opgave om vooral te genieten. Het oud-Griekse begrip hedonisme, streven naar geluk en met name genot lijkt een hoge vlucht te hebben genomen. Dit staat wel erg ver af van de beleving van de Goede Week. In de opmaat naar de kruisiging van Jezus en zijn verrijzenis op Paaszondag staat in deze periode bijna het tegenstelde van het hedonisme centraal: het lijden.

De Goede Week in al haar facetten kent een zeer rijke traditie in de westerse kunst en cultuur. De uitvoering van de Matthäus Passion wordt door steeds meer mensen bezocht. De huidige passiespelen, die hun origine kennen in de Middeleeuwen, zijn toneelstukken die het lijden van Jezus verbeelden. Ze hadden als doel om het ongeletterde publiek zo realistisch mogelijk deelgenoot te maken van de gebeurtenissen in de Goede Week.

“Een systeem van gewichten en katrollen deed Jezus opstaan uit het graf en voerde hem omhoog naar een plafond vol wolken. Engelen en duivels kwamen op wonderbaarlijke wijze tevoorschijn via valluiken; de monsterachtige mond van de hel ging open en dicht en de zondvloed zette het toneel onderwater door middel van vaten water die achter het toneel werden leeggegooid, terwijl met stenen gevulde vaten die door middel van slingers werden rond gedraaid het geluid van de donder deden weerklinken.”¹

1) bron 1. pag. 352

De kruisweg zelf is een nabootsing van de weg die Jezus afgelegde vanaf het gerechtsgebouw, waar hij door Pontius Pilatus tot de kruisigingsdood werd veroordeeld, tot aan de berg Golgotha, waar hij de kruisigingsdood vond. Ter plekke wordt dit de Via Dolorosa genoemd. De kruisweg stelt de gelovige in staat om stil te staan bij de lijdensweg die Jezus heeft moeten afleggen. Uiteindelijk is het aantal stadiën, de plekken waarop men stil stond, vastgesteld op 14. In 1791 werd de aanwezigheid van een kruisweg in alle RK-kerken verplicht gesteld.

Vandaag de dag heeft de Goede Week een nieuwe vorm gevonden middels de op televisie uitgezonden ‘The Passion’. Een eigentijds passiespel dat op bestaande muziek ook vele niet-gelovigen weten te betrekken in een verhaal van lijden en nieuw begin.

In Latijns-Amerika en op de Filipijnen wordt de verbeelding van het lijden wel erg letterlijk opgevat. Het wordt als een eer beschouwd om net als Jezus de kruisweg te lopen, het kruis te dragen én gezeseld te worden met de zweep. In totaal 39 zweepslagen, volgens traditie vastgelegd.

Deze zelfkastijding heeft een lange geschiedenis die teruggaat naar de Middeleeuwen. In de 14e eeuw nam dit een hoge vlucht in de opkomst van de geselbroeders. Groepen geselbroeders, ook wel flagellanten genoemd, bezochten steden die getroffen waren door de pestepidemie. Middels zelfkastijding gaven zij uitdrukking aan berouw en boetedoening om op deze wijze God ertoe te bewegen om de verdorvenheid van de mensen te vergeven en de pest als straf af te wenden.

Vrijwillige kruisiging op de Filipijnen²

2) Door Istolethetv - Flickr: lifted, CC BY 2.0

De voorbereidingen

Lucena, Martes Santo 16 april

Het was die dinsdag een warme voorjaarsdag. Ik nam alle tijd om de historische bezienswaardigheden te bezoeken. Bijna automatisch kwam ik terecht in de hoofdkerk van Lucena, de Santo Matteo. Daar heerste een serene rust in de kerk. Omdat ik toch weinig te doen had, bleef ik een beetje hangen om onder andere de pasos te kunnen bekijken. Dat 'blijven hangen' werd uiteindelijk zo'n 5 uur, waarbij langzaam maar zeker de spanning in de kerk opliep tot het moment suprême; de hoge en grote kerkdeuren gingen langzaam open om de processie doorgang te verlenen naar de stad, die baadde in de felle avondzon.

Het was een totaal andere processie als die van de dag ervoor. De dragers van de pasos, in Lucena 'santeros' geheten, droegen de pasos via lange uiteinden, waarbij de zwaarte van de paso werd verlicht met behulp van

kussentjes. De processie was hier echt een familiegebeuren, waarbij kinderen alsook opmerkelijk veel vrouwen als nazarenos meeliepen. De Spaanse vrouwen liepen als volwaardige deelnemers mee in hun zwarte weduwenkledij en met karakteristieke mantilla's op hun hoofd.

Wat een voorrecht om als observator de voorbereidingen van de processie van die avond te mogen meemaken!

Het draagaltaar weer naar binnen

Málaga, Domingo de Resurrección (dag van de Wederopstanding) 19 april

De laatste dag van mijn rondreis door Andalusië. Na aankomst in de late ochtend blijft er van mijn voornemen om het deze dag rustig aan te doen weinig over. Ik merk een zekere gespannenheid in de stad en besluit voor de zekerheid snel naar mijn jeugdherberg te gaan om in te checken. Ik neem wat water en eten mee, mijn fototoestel en een extra accu in mijn rugzakje en ga. Al snel stuit ik in de smalle straatjes van het centrum op een bont gezelschap van nazarenos, variërend in rode, blauwe, groene en witte kledij. Het blijkt dat op deze dag bijna alle cofradías aansluiten ter afsluiting van de Semana Santa. En dat met de gedachte dat er zich in Málaga meer dan 40 cofradías bevinden!

De trono van Maria van de Iglesia de San Julian speelt de hoofdrol in deze afsluitende processie. Ik mag getuige zijn van het 'thuis brengen' van Maria in haar kerk. De dragers, in Málaga 'portadores' geheten, dragen de trono in een traag tempo door de smalle straten van Málaga. Overduidelijk is het draagaltaar loodzwaar en moeten de dragers regelmatig bijkomen van het dragen ervan. Het laatste stukje is tevens het meest zware: een krappe bocht moet worden gemaakt om de ingang van de kerk binnen te kunnen gaan. De 'capataz' is een belangrijk man: hij geeft de noodzakelijke aanwijzingen aan de dragers. De opluchting is dan ook groot wanneer de trono al wienend de kerk wordt binnengehaald.

De komende tijd zal Maria in afwachting zijn van een nieuwe rondgang door Málaga. Ze zal nog nooit zo lang hebben moeten wachten...

Tot mijn stomme verbazing merkte ik op dat het langzamerhand weer licht begon te worden in de volgepakte straten van Sevilla op de vroege ochtend van Goede Vrijdag. Had ik écht de hele nacht door foto's lopen maken? Begin die avond had ik een globale route uitgestippeld door de binnenstad van Sevilla om een aantal processies te kunnen fotograferen. Kennelijk was ik zó onder de indruk van deze intens gevoelde religiositeit en samenhang dat ik alle gevoel van tijd had verloren.

Wat was het toch wat deze mensen dreef om zich in grote groepen van soms meer dan zevenhonderd mensen in nachtelijke processies, soms zwijgend, soms zingend in lange tunieken en met puntmutsen op, door de stad te schuifelen achter grote en zware draagaltaren met Jezus en Maria? Toen ik tijdens het ochtendgloren zag hoe ouders

hun kinderen onopgemerkt weer in de processie schoven, wist ik dat dit geen 'toneelstuk' was voor toeristen maar een diep gewortelde traditie in Andalusië.

Dit fotoboek biedt een fascinerende kijk op de springlevende tradities tijdens de Semana Santa (Goede Week), de week tussen Palmzondag en Pasen, in Andalusië. Een verhaal in beelden als een zoektocht naar diep gewortelde tradities: naar Spaans DNA.

Hans Hampsink (1962) is werkzaam als schoolleider in het vo. Als historicus en

amateur-fotograaf heeft hij vanaf zijn studententijd veel foto's gemaakt tijdens zijn vele binnen- en buitenlandse reizen voor privé en werk. Dit is zijn eerste fotoboek, dat tevens het eerste Nederlandse fotoboek is over de Semana Santa.

€ 34,95 euro